

A budapesti nyomdászképzés rövid története

Bodnárné Bihari Klára – Homonnai Péter

1949 tavaszán a Szinyei Merse Pál utca romjából újjáépült általános iskola egyik szárnyában indult a korszerű nyomdász szakmunkás-képzés 90 fős létszámmal. A Grafikai Ipariskola alapítása összekapcsolódik Szántó Tibor nevével, aki első igazgatója is volt ennek az intézménynek. A Grafikai Ipariskola első és legfontosabb pozitívuma az volt, hogy kialakította azt a kis magot, mely a legjobb szakemberekből került ki, akik hivatásuknak választották a nyomdászifjúság nevelését. Termelőüzem volt, ahol a dolgozók, a tanárok, a szakoktatók és a diákok termelőmunkát végeztek. A tanműhely a kéziszedő, magasnyomó gépmester és könyvkötő tanulók számára létesült, az akkori igényeket képes volt kielégíteni. Ez a létesítmény hatalmas fejlődést jelentett az egész nyomdaipari szakmunkás-utánpótlás szempontjából. A kicsi, de jól felszerelt intézet törekvése az volt, hogy magas színvonalú minőségi munkákkal, az akkori legkorszerűbb technológiával kiegészítse az üzemi képzést.

Az iskola 1951-ben a Németvölgyi útra költözött, egy már korábban államosított nyomdaépületbe, amely, bár az előzőhöz képest nagyobb volt, az idők során nem bizonyult kielégítőnek az egyre korszerűbbé váló tanulóképzés számára.

1952-ben újabb változás következett be az intézet életében. Ekkor költözött a Tolnai Lajos utcába, az egykori Világosság Nyomda és Népszava szerkesztőségének épületébe, felvette Ságvári Endre nevét, és a nyomdaipari szakmunkásképzés budapesti központja lett.

Az első időkben a földszinten és az első emeleten a tanműhely volt, a második emeleten az elméleti oktatás célját szolgáló öt „tanterem”. A termek férőhelye 20–30 között volt. Kezdetben nem okozott különösebb nehézséget a 120–150 főnyi szakmunkástanuló képzése. A nyomdaipar növekvő igényei miatt azonban csakhamar szűknek bizonyult ez az épület is. A tanulók létszáma a korábbi 150-ról 300-ra, majd 500-ra, 700-ra

nőtt. A megnövekedett létszámú tanulóképzésről az adott körülmények között kellett gondoskodni. A kétműszakos tanításon kívül különböző helyeken – környékbeli iskolákban –, bérelt tantermekben folyt az elméleti tanítás. Már ezekben az években felmerült a Nyomdaipari Szakmunkásképző Intézet bővítésének lehetősége, sőt már a konkrét tervek is elkészültek.

A szakközépiskolai keretek között történő nyomdászképzés Budapesten 1964-ben kezdődött meg, s ennek az időszaknak a története igen változatos. Ebben az évben kezdték meg tanulmányaikát a Kossuth Zsuzsa Gimnázium épületében az első nyomdaipari szakközépiskolai osztály tanulói, és 1968-ban zajlott le az első érettségi vizsga. Ugyanebben az évben az első évesek már a Százados úti 12 évfolyamos iskolába iratkoztak be, s 1972-ben már itt érettségiztek a nyomdászok. Ez év szeptemberében a Széchenyi István Gimnáziumnak kellett nyomdaipari szakközépiskolai osztályokat nyitni. Ebben a nagy múltú oktatási intézményben csak egy érettségi vizsgát rendeztek 1976-ban.

A Könnyűipari Minisztérium 1974-ben kezdte tervezettni az elméleti oktatás célját szolgáló 24 tantermes korszerű, új épületet Újpalotán, amelyet a főváros átvett, és a Budapest Főváros Tanácsa felügyelete idején 1976 szeptemberében fejeztek be.

Az 1976-os esztendő mérföldkő volt a nyomdaipari képzés szempontjából. Alapvetően befolyásolta iskolánk életét az 1976-ban beállt változás. Itt nemcsak egy új iskolaépület átadásáról volt szó, hanem ekkor egyesült a sok vonatkozásban az országos képzést is jelentősen befolyásoló két iskola: az 54. számú Ságvári Endre Nyomdaipari Szakmunkásképző Intézet és a Széchenyi István Nyomdaipari Szakközépiskola.

A szakközépiskolások gyakorlati oktatását kezdetben a főváros három nyomdája, az Athenaeum, a Franklin és a Zrínyi Nyomda vállalta. Később, amikor a tantervmódosítás miatt át kellett térni a középfokú képzési célra, már

csak az Athenaeum és a Zrínyi Nyomda fogadta a tanulókat.

1976-tól 1991-ig növekvő létszámban, mintegy 1700–1800 fő hallgató évenkénti oktatását kellett megszervezni. E korszak jellemzője az is, hogy fokozatosan jelenik meg az oktatásban az a szakoktatói és szaktanári gárda, akik tapasztalatok birtokában magasabb szintű gyakorlati és elméleti ismereteket adtak át a diákoknak.

Ismét előtérbe került az a nem is olyan új keletű felismerés, hogy eredményes oktatás, az ipar megnövekedett feladatai mellett, korszerű gyakorlati oktatási körülmények megteremtése nélkül nem képzelhető el, s ezért előtérbe került a meglévő tanműhely fokozatos korszerűsítése.

A tanműhely beruházás irányát jelentősen befolyásolta az a tény, hogy a technikusképzés oktatási bázisaként is meg kellett felelnie az alapvető elvárásoknak.

1989 őszére készült el – a régi tanműhely felújításával, kibővítésével – új Tannyomdánk, rendkívül korszerű felszerelésével kiváló képzési feltételeket biztosított, az oktatók és a tanulók örömmel vették birtokukba.

Ebben az évben az iskola felvette Tótfalusi Kis Miklós erdélyi betűmetsző nevét.

A 15. kerületi Kavicsos közti modern iskolában folyt az elméleti oktatás, a felújított és kibővített, az akkori igényeknek megfelelő modern gépekkel felszerelt Tolnai Lajos utcai épületben pedig a gyakorlati képzés kapott helyet. Ebben a formában 2003-ig működött az iskola, majd jogutóddal megszűnt.

2002-ben a „Nyomdász-képzésért Alapítvány” létrehozta az alapítványi nyomdaipari iskoláját, Tótfalusi Kis Miklós Nyomdaipari Szakközépiskola és Szakiskola néven, a Tolnai Lajos utcai Tannyomda épületben, ahol csak érettségizett tanulókat képeztek.

2006-ban ért véget az önálló nyomdász-képzés, a további iskolaösszevonások következtében az alapítványi iskola is megszűnt, és beolvadt a Kavicsos közti Nyomdaipari Szakközépiskola jogutódjába, a Klauzál Gábor Műszeripari Szakközépiskolába.

Újabb iskolaösszevonásokat követően, 2007 óta a Szily Kálmán Műszaki Szakközépiskola telephelyeként működő Tolnai Lajos utcai épületben folyik a nyomdász-tanulók képzése.

2015-től újabb átszervezések történtek. Szakképzési Centrumok alakultak (országosan 44), a Centrumok fenntartója nem a KLIK, hanem

a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) lett, és ez érezhetően pozitív változásokat hozott. A szakoktatásban bekövetkezett törvényi változtatások – 25 éves korig lehet nappali szakképzésben részt venni, így az első két szakma már ingyenes minden magyar állampolgár számára, bár a második szakmát csak felnőtt esti formában lehet megszerezni – hatásai növelték a tanuló létszámot.

A Centrumok kiemelt feladata a felnőttoktatás (ingyenes) beindítása, esti, levelező tagozaton, akár keresztfélévben is.

Nevünk is változott. 2015-től Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum Szily Kálmán Műszaki Szakközépiskolája, Szakiskolája és Kollégiuma lettünk.

A nyomdaipari oktatás helyszíne mindig: 1084 Budapest, Tolnai Lajos utca 4–10.

A Tolnai utcai épület szeretné felvenni a Tótfalusi Nyomdaipari Tagozat elnevezést.

A Szakképzési Centrum támogatja ezt a törekvést, és többször kijelentette, hogy szívéen viseli és megfelelően támogatja a nyomdaipari képzést.

A 2016–2017-es tanévben, terveink szerint, egy Kiadványszerkesztő technikus (4+1 év) szakgimnáziumi osztályt indítunk.

Budapesti Gépészeti Szakképzési Centrum

Szily Kálmán
Műszaki Szakközépiskolája, Szakiskolája és Kollégiuma

Tanévek	SZKI előrehozott (9–10)	Gimn.	SZKI	SZI 9–11.	Szakképzés (érettségi utáni képzés)	Felnőtt nappali és esti	Összesen
2006–2007	194	136	451		63		844
2007–2008	320	89	625		239		1273
2008–2009	186	46	744		71		1047
2009–2010	153		461		644		1258
2010–2011	97		362		556		1015
2011–2012	48		276		793		1117
2012–2013			317	341	328		986
2013–2014			152	298	138	173	761
2014–2015			204	272	122	177	775
2015–2016			265	248	121	241	875

A Szily beiskolázási számai

Ugyanebben a szakmában érettségire épülő képzésben (2 év) is egy osztályt.

A Nyomdaipari gépmester keresztféléves képzést folytatjuk. A felmenő osztályok létszámával együtt így kb. 76 diákkal kezdjük az évet.

A Könyvkötő és nyomtatvány-feldolgozó szakma sajnos nem népszerű Budapesten, évek óta nem tudunk beiskolázni ebben a szakmában.

Az iskola azon a véleményen van, hogy az iparban elérhető bérek nem kínálnak biztos megélhetést, ezért a tanulók inkább más szakmát választanak.

Tanulóink minden évben részt vesznek a Digitális képkalkáló rendszerek művészi célú felhasználása a középiskolában versenyen, ahol nagyon szép sikereket érünk el. Csak egy példa erre, több évben is megtörtént, hogy az első tíz helyezett között hét tanulónk végzett.

A legfrissebb versenyeredményünk: Gyermek és Ifjúsági Művészeti Találkozók 2016 Fotóművészeti pályázatán két tanulónk is díjazott volt.

Tanév	Beiskolázott diákok
	Gépmester, kiadványszerkesztő, könyvkötő nappali, felnőtt esti
2006–2007	80–100 (becslés)
2007–2008	107
2008–2009	86
2009–2010	3
2010–2011	55
2011–2012	24
2012–2013	24
2013–2014	24
2014–2015	53
2015–2016	69
2016–2017	?

A nyomdaipari képzésre jelentkezett diákok száma

